

Syöpämissio Suomen (Finnish Cancer Mission Hub) käynnistäminen

Tausta

Euroopan komissio julkaisi vuonna 2021 EU:n syöväntorjuntasuunnitelman¹ (Europe's Beating Cancer Plan). Suunnitelma kattaa syöpään sairastuneen koko polun tutkimuksesta ja ehkäisystä kuntoutukseen sekä elämänlaatuun hoidon aikana ja sen jälkeen.

EU:n syöpäsuunnitelmaan liittyy läheisesti Euroopan komission syöpämissio (EU Cancer Mission²). Syöpämissio sekä komission neljä muuta missiota pyrkivät keskittämään inhimillisiä ja taloudellisia resursseja komission tavoitteiden saavuttamiseksi aloilla, jotka edellyttävät erityisesti yhteistyöhön perustuvia innovatiivisia ratkaisuja. Syöpä on yksi tällaisista aloista.

Osana EU:n syöpämission toteuttamista käynnistettiin vuonna 2022 EU Horizon-hanke *Establishing of Cancer Mission Hubs: Networks and Synergies (ECHO-S)*. ECHO-S-hankkeen tavoitteena on perustaa kansalliset yhteistyöverkostot tai –organisaatiot (National Cancer Mission Hubs, NCMH) kaikkiin jäsenvaltioihin. Kansallisten yhteistyöverkostojen tehtävänä on edistää EU:n syöpämission ja syöväntorjuntasuunnitelman sekä kansallisten syöpästrategioiden toimeenpanoa EU:n jäsenvaltioissa kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla.

Cancer Mission Hub -verkostojen tavoitteena on missiolähtöisesti³

- vahvistaa yhteistyötä, vuoropuhelua ja yhdessä tekemistä kaikkien syöpäalan toimijoiden välillä (mm. päättäjät, viranomaiset, terveydenhuollon ammattilaiset, tutkijat, potilaat ja kansalaiset, yritysten edustajat).
- parantaa tutkimuksen ja innovaatioiden avulla ihmislähtöistä syövän ehkäisyä, varhaista toteamista, hoitoa sekä syöpään sairastuneiden ja läheisten elämänlaatua.

Syöpämissio Suomen perustaminen ja koordinointi

Syöpämissio Suomesta (Finnish Cancer Mission Hub) valmisteltiin syöpästrategiatyön aikana suunnitelma, jonka syöpästrategian ohjausryhmä käsitteli 16.9.2025. Tässä yhteydessä tehtiin esitys Syöpämissio Suomen hyväksymistä alkuvaiheen Cancer Mission Hubiksi ECHO-S hankkeelle. Esitys hyväksyttiin ECHO-S-hankkeen yleiskokouksessa 27.11.2025. Suunnitelman mukaisesti marraskuussa 2025 julkaistussa kansallisessa syöpästrategiassa esitetään Syöpämission Suomen perustamista vuoden 2026 aikana, jotta Syöpämissio Suomen toiminta huomioidaan osana strategian toimeenpanoa. STM:n nimeämän Kansallisen syöpästrategian toimeenpanon käynnistämisen ohjausryhmän asettamispäätöksen (VN/34990/2025-STM-09) mukaisesti ohjausryhmä toimii myös Syöpämissio Suomen alkuvaiheen ohjausryhmänä. Kevään 2026 aikana on tehty valmisteluja perustamiselle ja käyty keskusteluja eri sidosryhmätahojen kanssa.

Päätös Syöpämissio Suomen (Finnish Cancer Mission Hub) perustamisesta tehtiin syöpästrategian toimeenpanon käynnistämisen ohjausryhmässä 15.6.2026 tämän dokumentin pohjalta. Syöpämissio Suomen toiminta käynnistetään kansallisen koordinoitun yhteistyön (National Coordinated Action) toimintamallilla, jossa keskeiset kansalliset syöpätoimijat tekevät yhteistyötä syövän ehkäisyn, hoidon, tutkimuksen ja kehittämisen edistämiseksi osana kansallisen syöpästrategian toimeenpanoa sekä EU-tason aloitteiden yhteensovittamiseksi.

Syöpämissio Suomen tehtävänä on

¹ Europe's Beating Cancer Plan. European Commission. https://commission.europa.eu/topics/public-health/european-health-union/cancer-plan-europe_en

² EU Mission: Cancer. European Commission. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/eu-mission-cancer_en

³ Missiolähtöisyys viite

- vahvistaa yhteistyötä, vuoropuhelua ja yhdessä tekemistä kaikkien syöpäalan toimijoiden välillä (mm. päättäjät, viranomaiset, terveydenhuollon ammattilaiset, tutkijat, potilaat ja kansalaiset, yritysten edustajat).
- parantaa tutkimuksen ja innovaatioiden avulla ihmislähtöistä syövän ehkäisyä, varhaista toteamista, hoitoa sekä syöpään sairastuneiden ja läheisten elämänlaatua.

Syöpämissio Suomen tavoitteena on kattaa mahdollisimman laajasti kaikki syöpätoimijat, ja jäseneksi voivat hakea kriteerit täyttävät organisaatiot. Jäsenyyden edellytyksenä on sitoutuminen erikseen hyväksyttyihin toimintaperiaatteisiin.

Syöpämissio Suomen toimintaa ohjaa alkuvaiheessa (vuonna 2026) syöpästrategiatyön käynnistämisen ohjausryhmä. Vuoden 2026 aikana valmistellaan yhteistyösopimus Syöpämissio Suomen toiminnasta.

Syöpämissio Suomi toimintaan pyritään tunnistamaan rahoitusta hyödyntäen kansallisia ja kansainvälisiä mahdollisuuksia mukaan lukien mahdollinen syöpästrategian toteutukseen kohdennettu rahoitus. Kansallisen koordinoitun yhteistyön toimintamalli edellyttää osallistuvien toimijoiden sitoutumista toimintaan mukaan myös omien resurssien puitteissa ja mahdollistaen toiminnan käynnistymisen. Tarkoituksena on, että Syöpämissio Suomi ei päästä toimenpiteistä, jotka edellyttävät lisäresursseja. Syöpämissio Suomi voi käynnistää dialogeja, antaa suosituksia ja tukea priorisointia, mutta resursoinnista ja toimeenpanosta päättää kukin toimija itse.

Kansallinen syöpäkeskus (FICAN) toimii Syöpämissio Suomen koordinoivana tahona resurssiensa puitteissa. Se toteuttaa toimintaa yhteistyössä keskeisten kansallisten toimijoiden kanssa, mukaan lukien sosi-aali- ja terveysalan viranomaiset, hyvinvointialueet, tutkimusorganisaatiot, järjestöt, yritykset ja muut sidosryhmät.